

Districte de Nou Barris

Direcció de Serveis a les Persones i al Territori
Pl. Major de Nou Barris, 1, 2a pl
08042 Barcelona
www.bcn.cat/noubarris

**ACTA PROVISIONAL sessió extraordinària DEL CONSELL SECTORIAL DE DRET A LA
SALUT DEL DISTRICTE DE NOU BARRIS- SALUT MENTAL**

Data de la sessió: 16 de juny de 2016

Lloc: Sala d'Actes

Hora: 18.30h

PRESIDEIX

Esther Flaquer García, Consellera de Salut del Districte de Nou Barris i Presidenta del Consell de Dret a la Salut

MEMBRES ASSISTENTS

Institucions Sanitàries:

- Rosamaria Serrasolsas – Directora de Sectors Sanitaris de Barcelona Nord, Consorci Sanitari de Barcelona
- Marta Solé – Coordinadora del Pla d'Atenció al Ciutadà i Treball Social i Voluntariat de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron
- Carme Grifoll – Directora del CSMIJ Nou Barris
- Roser Casalprim- Coordinadora del Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) Nou Barris
- Paloma Lago Baylin – Directora del Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA) Nou Barris
- Francisco Porras – CSMA Nou Barris Sud
- Anna Martín Perez- CAP Turó
- Jaume Collado Sánchez – CAP Río de Janeiro
- Toni López Ruiz – ICS SAP Muntanya
- Anna Ribera – Directora CAP i CUAP de CIS Cotxeres
- Maribel Pasarín - Cap de Servei de Salut Comunitària, Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
- Andrés Marco – Director del CAS Nou Barris (ASPB)
- M Teresa Brugal – Servei de Prevenció i Atenció Drogodependències (ASPB)
- M Victoria Espejo Curto – ICS SAP Muntanya
- Francisco Collazos Sánchez – Hospital de la Vall d'Hebron (Servei de Psiquiatria)

Organització municipal i Equip Polític del Districte:

- Esther Flaquer García – Consellera de BComú, Consellera de Salut
- Carlos Izquierdo – Conseller BComú, Conseller Tècnic
- Juan del Olmo – Conseller C's
- Pilar Solanes – Directora del Programa de Salut de l'Ajuntament de Barcelona
- Esther Sánchez – Comissionat de Salut Ajuntament de Barcelona

Associacions i Entitats:

- Trini Cuesta – AV Guineueta – Coordinadora d'Entitats SAP Muntanya
- Carmen Cabello – AV Prosperitat
- M Remei Domínguez Ysern – Associació Catalana d'Afectats de Fibromiàlgia (ACAF)
- Josep Aguilar – Associació de Famílies per la Salut Mental (AFEM) Nou Barris
- M Jesús San Pío – Federació de Salut Mental Catalunya
- Cristina Conejo – Espai Situa't
- Iris Márquez Espinosa – AV Ciutat Meridiana
- Francisco López Rodríguez – AV Ciutat Meridiana
- Maria Granados – AV Ciutat Meridiana
- Lluís Domingo López – AV Ciutat Meridiana
- Lidia López Juan – AV Ciutat Meridiana
- Inocencio Alonso – AV Prosperitat
- Antonio López – Consell de Gent Gran del Districte
- Angie Rus - Espai de Suport – Grup Mémora
- Montserrat Ordoño Navarro – CFA Freire
- Eva Fernández Mancera – Col·legi Sant Lluís
- Carmen Martínez – Marea Blanca

DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ

1. Informacions del Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) de la Fundació Nou Barris, a càrrec de Carme Grifoll, Directora.

El servei està adreçat a població de 0 a 17 anys. Té 3 línies de treball: Assistencial, Comunitària i de Formació i Docència.

Pel que fa a la línia assistencial, reben derivacions de pediatres i metges de família i també s'hi pot arribar per iniciativa pròpia (cal pertànyer al districte i tenir targeta sanitària); es treballa amb l'àmbit educatiu (escoles, instituts, EAP,...); hi ha un espai d'interconsultes que engloba a educadors, primària i àmbit social; compta amb un SAR, Servei d'atenció a Residències (SAR) de la DGAIA que atén a la infància i adolescència tutelada (programa pilot). Està integrat per Treballadora Social, Psicòleg i Psiquiatra i hi ha un desplaçament del professional c/15 dies- 3 setmanes per detectar qui requereix atenció clínica.

Existeix una Antena a Ciutat Meridiana: un professional es desplaça mensualment al centre de salut on fa visites directes i dona suport a pediatres i metges de capçalera.

Es donen dades de la població atesa per edats. Els motius més consultats són els de trastorns de conducta. Del 2012 a 2015 ha augmentat un 28% l'activitat assistencial amb els mateixos recursos i professionals. S'expliquen mesures per fer front a l'increment de demanda.

2. Problemàtica de Salut Mental d'Adults en el Districte de Nou Barris al 2015: Com s'aborda i amb quins resultats, a càrrec de Paloma Lago, Directora del CSMA.

El CSMA s'adreça a la població adulta (>18 anys) del districte.

Una de cada cinc persones experimentarà algun trastorn mental al llarg de la vida. L'inici es dona entre els 12 i els 35 anys, habitualment. Els més comuns: la depressió, els trastorns d'ansietat i els trastorns reactius a situacions d'estrès.

El trastorn mental genera problemes com: més mortalitat per suïcidis, menor expectativa de vida, més abús i dependència de tòxics, més inactivitat laboral, més marginació social, més hospitalització,... S'apunta que existeix dificultat per obtenir dades de suïcidis anuals.

La manca de coneixement de la problemàtica de salut mental dificulta la identificació de senyals d'alarma per part de la població i es retarda la consulta mèdica.

S'expliquen els filtres de detecció i tractament de la malaltia (Model de Goldberg i Huxley): pacient, metge de família, derivació a salut mental i ingrés psiquiàtric; i es fa una comparativa al districte, amb més pacients detectats a l'atenció primària, més pacients ambulatoris i menys ingressos.

S'expliquen les derivacions del Districte de Salut Mental i Toxicomanies de l'any 2015: qui deriva i a on. També els programes assistencials i de continuïtat existents (Programa de psicoteràpia que inclou 1647 usuaris, cada Psicòleg té assignats 350 pacients). Es demana, per part de la Dra. Lago, un programa "Itinere" per adults (com el que s'està implementat per Joves a les Basses) i poder realitzar-lo en un centre cívic.

Veïns de Ciutat Meridiana demanen més proactivitat i autocrítica dels serveis de salut mental. Calen més recursos de salut mental, també al barri, més freqüència de visites i de més durada perquè siguin de qualitat i profitoses.

Expliquen la situació de crisi i emergència que hi ha al barri i que pot derivar en violència degut a la crisi. La població està sotmesa, entre altres, a l'estrès i la pressió dels desnonaments, l'atur i la immigració. La no detecció de casos susceptibles de tractament psiquiàtric o psicològic fa que empitjori la salut mental.

El Dr. Paco Collazos, coordinador del Programa de Psiquiatria Transcultural de l'Hospital de la Vall d'Hebron, ve en substitució del Dr. Antoni Ramos, Cap del Servei de Psiquiatria. Exposa que efectivament hi ha mancances com per exemple que a l'Hospital no disposen d'unitats de patologia dual, ni de llits per a infantil. D'acord amb veïns de C. Meridiana, pensa que efectivament cal atendre els immigrants. CSMA li deriva molts casos.

3. Fundació Hospital de Dia Nou Barris, a càrrec de Carme Grifoll i Paloma Lago

Atén a adolescents de 13 a 21 anys. Es faciliten dades quantitatives assistencials de 2015: altes per sexes i per edat, unitats de procedència, durada de les estades de les altes, centres de derivació, tipus d'altes i diagnòstics de les altes.

4. Activa't per la Salut Mental. Estat de situació al Districte, a càrrec de M Jesús San Pío, Directora Àrea de capacitació i suport a les persones de la Federació de Salut Mental de Catalunya.

És un projecte pilot que sorgeix de l'aliança del Dept. de Salut de la Generalitat, la Federació VEUS i la Federació Salut Mental Catalunya. De funcionar, s'estudiarà la seva inclusió a la cartera de serveis de públics. Es desenvolupa durant 3 anys perquè pacients i familiars tinguin un paper més actiu. El projecte no substitueix, sinó que complementa serveis de salut mental existents.

Compten amb el suport i l'interès dels Serveis de Salut Mental del Districte, opinen que són uns bons serveis, els veïns discrepen.

El projecte inclou: serveis d'informació i assessorament en salut mental, programes d'apoderament pels pacients i familiars, formació pels professionals i grups d'ajuda mútua.

A Nou barris hi ha una alta participació, 70 persones, proposades pel CSMA.

5.1 Pla d'Acció de Drogues, a càrrec de Teresa Brugal, Servei de Prevenció i Atenció a les Drogodependències.

Recull les polítiques i actuacions de l'Ajuntament de Barcelona per prevenir i reduir el consum d'alcohol i altres drogues i els seus efectes negatius. S'elabora cada 4 anys i s'aprova al Plenari Municipal. L'any 2017 cal fer-ne un. Volen que al proper Pla es contempli una antena del CAS a Ciutat Meridiana.

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) és qui fa el model d'abordatge de les addiccions (comunitari i de salut pública, no només pels addictes a drogues). Al districte, existeixen: programes de prevenció a les escoles amb una cobertura del 50% de les escoles; programes d'oci saludable i d'activitats comunitàries (ex. *De Marxa fem Esport*); i programes d'orientació a drogues, com el SOD, amb una mitjana de 65 joves/any tractats, el 77% d'entre 15-18anys. La droga més freqüent és l'alcohol tant a Barcelona com al Districte, la segueixen l'heroïna i el cànnabis.

L'abordatge de la drogodependència és psicològic, biològic i socio-ambiental perquè l'addició és una malaltia crònica recidivant. Fan un cribratge de salut mental i de trastorns per l'ús de substàncies.

5.2 Tasques del CAS de Nou Barris, a càrrec del Dr. Andrés Marco, Director.

Ubicat a la Via Favència, 379, Bx, depèn de l'ASPB.

Proporciona atenció ambulatoria als drogodependents tant de drogues legals (alcohol) com d'il·legals (heroïna, cocaïna, cànnabis...). En la primera visita, fan una detecció de malaltia mental, de malaltia infecciosa i de possible violència de gènere.

L'atenció assistencial és a nivell individual, grupal, socioeducativa i de família. En dos mesos ha d'haver un pla amb objectius sobre el que s'ha de treballar. Una veïna comenta que en la seva experiència amb un familiar les visites es feien 1 cop al mes i que estima que eren molt espaiades i de curta duració. El Director del CAS explica que s'ha de distingir entre el pla terapèutic i les visites programades. La periodicitat de les visites s'han d'adaptar a cada cas i al seu procés terapèutic. De fet hi ha visites setmanals, quinzenals, mensuals, trimestrals i, fins i tot, semestrals. En tot cas, la periodicitat d'aquestes no pot ser inferior a la protocol·litzada per la Agència de Salut Pública de Barcelona.

6. Pla de Salut Mental de Barcelona, a càrrec de Pilar Solanes i Esther Sánchez del Comissionat de Salut de l'Ajuntament de Barcelona.

Pilar explica que el Pla s'està elaborant, al setembre s'ha d'aprovar al Plenari Municipal.

El grup promotor de la Taula de Salut Mental l'integren: polítics, professionals de la sanitat, de l'educació, d'ocupació,...

Dintre del procés participatiu de l'elaboració del Pla, Pilar enviarà, a través de la secretària del consell, Blanca, un qüestionari perquè els assistents puguin prioritzar les 73 propostes del grup promotor i així conèixer el grau de prioritat i importància que donen a cadascuna d'elles.

D'altra banda, Esther Sánchez explica quines són les 4 línies estratègiques del Pla i algunes de les mesures de treball.

7. Precs i Preguntes

Sra. Maria, de Ciutat Meridiana, explica dues experiències d'ineficàcia dels serveis de Salut Mental del Districte, també de recursos insuficients per part de Serveis Socials.

Sol·licita per a les famílies cuidadores més assessorament i suport psicològic per poder afrontar la malaltia mental. També Centres de Dia que permetin descansar al cuidador.

Des de la Federació Salut Mental Catalunya, li ofereixen assessorament a través de l'espai Situa't del programa Activa't per la salut mental. Des del CSMA també li ofereixen suport i esbrinen que una de les experiències relatades no ha sigut tractada

des dels serveis de Salut Mental del Districte ja que es tracta d'una patologia neurològica.

Luís, psicòleg voluntari que ofereix assessorament en temes de Salut Mental a Ciutat Meridiana, manifesta que s'han d'exigir més recursos pels barris més desfavorits, per equitat i per justícia, ja que la Salut Mental està molt lligada a la gestió de la pobresa.

Des del sector d'educació també es demanen més recursos que no sempre han sigut escoltats pel Dept. d'Educació. Per exemple, una representant del claustre de l'Escola d'Adults Freire exposa que no existeixen equips psicopedagògics en l'àmbit educatiu d'adults. D'altra banda, quan els professionals reben agressions per part de l'alumnat, no saben on acudir, tampoc quan tenen un incident amb adolescents amb problemes. Des del CSMA, li facilitaran el contacte de la Treballadora Social del servei.

S'esmenten altres mancances de l'àmbit educatiu com les que pateixen els nens amb Autisme, Trastorn per Dèficit d'Atenció per Hiperactivitat (TDH), Intel·ligència límit o Dislèxia, amb molt fracàs escolar.

En general, es critica que les escoles públiques del Districte no disposen dels recursos que necessiten, fet que pot derivar en què les famílies se sentin maltractades. La manca de recursos es pot confondre amb una manca de sensibilitat per part de l'escola o l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic quan la família es veu obligada a cobrir les necessitats dels fills amb recursos privats.

D'altra banda, s'insta a què l'escola adapti més els programes d'aprenentatge, a què faci més adaptacions curriculars i que pugui detectar problemes abans de què aquests derivin en malaltia mental.

Altres temes que sorgeixen són el de les llistes d'espera del CSMA per anar al centre de dia (de 22 dies des de la sol·licitud a la valoració i de 32 dies des de la sol·licitud a l'ingrés de l'usuari durant l'any 2015) i que l'Hospital Vall d'Hebron tracti per separat la patologia TDH de la Depressió.

S'agreguen programes d'inserció laboral com el que fa Joia o Tres Turons amb els joves.

També es demanen més recursos per a la patologia mental de la gent gran, com grups d'autoajuda. Grups que, per altra banda, també s'haurien d'oferir des de la Sanitat Pública com a complement del tractament de molta patologia crònica que cursa amb afectació emocional, com per exemple la Fibromiàlgia, o de patologia degenerativa com l'Alzheimer. Cal major suport emocional per ajudar a conèixer la malaltia, assumir-la i augmentar la qualitat de vida del pacient i del cuidador.

Paloma Lago comparteix l'opinió de què sí calen més recursos pel CSMA, tot i que el servei fa un esforç continu per reinventar-se i de recerca de noves fórmules per donar

solucions. Demana més pressupost dedicat a la salut mental, menys dotada econòmicament que la patologia física, així com més inversió en els barris amb menor renda per càpita, als quals es dediquen menys recursos comparativament.

Opina que cal prioritzar la població entre 14-35 anys, franja en què s'inicien el 100% de les patologies mentals, i que els serveis de salut mental, tant d'adults com d'infants i joves, necessiten de més professionals.

Manuela, docent al Districte, demana comprensió també pels docents, als quals tampoc se'ls pot demanar solucions que desconeixen per manca de formació sanitària o de recursos també educatius. Exposa per exemple que els alumnes de Cicles Formatius (Formació Professional) estan més desatesos econòmicament que els de Batxillerat.

D'altra banda, com a usuària del CSMA, opina que falten professionals i més temps d'assistència i tractament per pacient.

Intervé una treballadora d'Atenció Primària que qualifica de cabdal la inversió en la Salut Mental, entre altres raons perquè molta patologia física deriva en patologia mental i perquè molta problemàtica social deriva en suïcidi. Cal solidaritat amb la pobresa. És necessari que el pacient derivat a psiquiatria per la via ordinària no trigui dos mesos en ser atès.

Per últim, Marta Solé, Coordinadora del Pla d'Atenció al Ciutadà, Treball Social i Voluntariat de l'Hospital de la Vall d'Hebron, convida als assistents i membres del consell de dret a la Salut a participar en una visita guiada, en grup reduït, al setembre, per donar-los a conèixer la realitat de l'Hospital. Blanca, tècnica referent de salut del Districte, coordinarà la formació de grups.

M Blanca Català Jiménez
Tècnica referent de Salut

